

Študentská vedecká aktivita

Význam finančnej gramotnosti v boji s chudobou

Bc.Marek Mišutka, Bc.Mária Horňanová

Sekcia: Verejná ekonomika a regionálny rozvoj

Konzultant:Murray Svidroňová Mária, Ing., PhD.

Banská Bystrica

2017

OBSAH

ÚVOD	3
1. OSOBNÝ A RODINNÝ ROZPOČET	4
1.1. Príjmy a výdavky	5
1.2. Zostavenie rozpočtu.....	6
1.2.1. Pôžičky a úvery	6
1.2.2. Úspory	7
2. POROVNANIE A ANALÝZA VÝSLEDKOV ODHADNUTÉHO A SKUTOČNE REALIZOVANÉHO ROZPOČTU.....	8
2.1. Výsledky výskumu	8
ZÁVER	13
ZOZNAM POUŽITEJ LITERATÚRY	14
PRÍLOHY	15

ÚVOD

Slovensko je jedinou krajinou v Európskej únii, kde zadlženosť domácností meraná podielom ich dlhu na disponibilnom príjme stúpa nepretržite od roku 2003. Tento fakt poukazuje na nezvládnuté základy finančnej gramotnosti, inak povedané, Slováci nevedia hospodáriť so svojimi príjmami a výdavkami.

V našej práci sme sa zamerali na skupinu vysokoškolských študentov ekonomického zamerania, ktorí vzhľadom na to, že sú v 1. ročníku druhého stupňa na Ekonomickej fakulte Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici, mali by zvládnuť plánovať svoje príjmy a výdavky a vedieť s nimi hospodáriť. Cieľom našej práce je prezentovať výsledky výskumu schopností študenta odhadnúť svoje reálne mesačné výdavky. Výskum bol realizovaný v mesiacoch marec – apríl 2016, najmä metódou komparácie a analýzy. Na vzorke 61 študentov, ktorí dostali v rámci jedného predmetu za úlohu svojim najlepším odhadom vyčíslieť mesačné výdavky, sme pozorovali, do akej miery boli tieto odhady správne. Výdavky boli rozdelené do určitých skupín, teda pri tvorbe štatistiky a vyčíslení správnosti odhadu, volatilita predstavovala rozdiel reálnych výdavkov od ich odhadnutej hodnoty pre jednotlivé kategórie a obdobie jedného mesiaca. Zámerom bolo zistiť, do akej miery sú odhady realistické, tzn. do akej miery majú študenti predstavu o svojich skutočných výdavkoch, ale aj príjmoch. V súvislosti s tým je súčasťou práce tiež zhrnutie súčasnej situácie v oblasti finančnej gramotnosti a vzdelávania mladých ľudí v oblasti základných finančných tém. Medzi tieto témy patria finančné, tzn. bankové, poisťné, sporiace produkty a podobne. Prioritnou témou tejto práce je ale najmä osobný rozpočet, jeho tvorba a pridaná hodnota. Výstupom sú tiež informácie o tom, ktoré položky rozpočtu boli odhadnuté najprecíznejšie a v ktorých naopak mali študenti výrazné rezervy, resp. kde bol odhad najviac problematický a najmenej presný.

Práca tiež obsahuje návrh riešenia, ako tieto rozdiely v odhade redukovať a zabezpečiť väčší prehľad mladých ľudí vo sfére osobných financií.

1. OSOBNÝ A RODINNÝ ROZPOČET AKO ZÁKLADNÝ NÁSTROJ FINANČNEJ GRAMOTNOSTI

Finančná gramotnosť je schopnosť využívať poznatky, zručnosti a skúsenosti na efektívne riadenie vlastných finančných zdrojov s cieľom zaistiť celoživotné finančné zabezpečenie seba a svojej domácnosti. Tento bod je dôležitý najmä z dôvodu potreby znižovania zadlženosti domácností. Zadlženie domácností krajín Európskej únie vyjadrené ako pomer dlhu k disponibilnému príjmu je znázornené na grafe, ktorý je súčasťou prílohy 4.

Podpora finančnej gramotnosti na Slovensku je už tiež iniciovaná aj zo strany vlády. Ministerstvu školstva, vedy, výskumu a športu bolo uložené vypracovanie metodiky pre zapracovanie a aplikáciu tém finančnej gramotnosti do školských vzdelávacích programov základných škôl a stredných škôl. Základným dokumentom je schválený Národný štandard finančnej gramotnosti.

Za jeden z najdôležitejších nástrojov finančnej gramotnosti považujeme osobný a rodinný rozpočet.

Naučiť sa zaobchádzať s peniazmi je jeden zo základných aspektov vzhľadom k cieľu udržania vyrovnaného rozpočtu. Z tohto dôvodu je dôležité aspoň raz mesačne sa venovať osobnému účtovníctvu a sledovať tak, koľko peňažných prostriedkov bolo prijatých a koľko bolo vynaložených na bežné výdavky a oblasti života. Na tomto základe je následne možné vytvoriť si obraz o prípadnom peňažnom zostatku, ktorý je k dispozícii na použitie v nasledujúcom mesiaci. Toto je princíp tvorby osobného a rodinného rozpočtu. Z hľadiska formálnosti medzi týmito dvoma druhmi rozpočtov nie je významný rozdiel. Z hľadiska obsahu však áno.

Osobný rozpočet je tvorený jednotlivcami či už sú to študenti alebo pracujúci, ktorí žijú sami, majú vlastný príjem a celý tento príjem môžu použiť na vlastné potreby. Naproti tomu, rodinný rozpočet obsahuje príjmy a výdavky celej rodiny. Najčastejšie v tomto prípade môžeme pozorovať rodinné rozpočty, ktorých príjem je tvorený príjmom živiteľov rodiny, ale výdavky sú tvorené výdavkami všetkých členov rodiny.

Pre účel tvorby rozpočtu sú dnes okrem štandardných nástrojov ako je napríklad okrem iného aj MS Excel, dostupné aj rôzne webové a mobilné aplikácie, ktoré celý proces výrazne zjednodušujú.

Podstata tvorby rozpočtu teda spočíva najmä v súhrne všetkých príjmov a výdavkov za určité obdobie, v ich vzájomnom porovnaní, zhodnotení schopnosti príjmov pokryť plánované výdavky a v prípade potreby prehodnotení a prispôbení výdavkov.

Funkcia správne zostaveného rozpočtu spočíva najmä v získaní kontroly nad finančnou situáciou, schopnosti predísť akumulácií dlhu a tvoriť zdroje pre úspory.

1.1. Príjmy a výdavky

Príjmy predstavujú finančný tok v tomto prípade do konkrétnej domácnosti v určitom čase. Medzi druhy príjmov patrí mzda zo zamestnaneckého pomeru, príjem z podnikania, príjem z prenájmu nehnuteľnosti, príjem z kapitálového majetku, prípadne príjem od štátu.

Výdavky naopak predstavujú finančný tok z domácnosti, resp. finančné prostriedky, ktoré táto domácnosť vynakladá za účelom krytia potrieb. Tu môžeme spomenúť tzv. fixné výdavky ako napríklad výdavky na bývanie, stravu, dopravu, splátky dlhov, prípadne pravidelné sporenie. Ďalej sú to špecifické výdavky, ktoré závisia od potrieb jednotlivcov a sú často spojené s voľnočasovými aktivitami a podobne.

Za účelom získania kontroly nad výdavkami je dôležité ich pravidelné plánovanie. V prípade krátkodobých výdavkov je dôležitá tvorba finančnej rezervy ideálne na najbližších 3 – 6 mesiacov. V prípade plánovania strednodobých výdavkov sú predmetom tohto plánovania najmä materiálne veci s dlhodobou životnosťou, ako byt alebo auto. V prípade plánovania dlhodobých výdavkov je to napríklad zabezpečenie financovania štúdia detí alebo zabezpečenie sa na dôchodok.

Najdôležitejším aspektom rozpočtovania je schopnosť udržať konštantnú rovnováhu medzi príjmami a výdavkami. Pri absencii tejto rovnováhy existujú štandardne dve možnosti ako sa k tejto rovnováhe opäť priblížiť a to prostredníctvom zvýšenia príjmov alebo zníženia výdavkov. V oblasti znižovania výdavkov je dôležitá schopnosť rozlíšiť výdavky nevyhnutné od výdavkov, ktoré slúžia iba na zvýšenie komfortu.

1.2. Zostavenie rozpočtu

Ideálne zostavenie rozpočtu pozostáva z niekoľkých základných krokov. Prvým z nich je vytvorenie zoznamu všetkých príjmov za dané časové obdobie. Najbežnejšie časové obdobie tvorby rozpočtu je jeden mesiac. V prípade, že niektoré príjmy sú inkasované na pravidelnej báze presahujúcej túto časovú periódu, je potrebné ich na obdobie jedného mesiaca prepočítať. Po sčítaní všetkých príjmov dostaneme hornú hranicu výdavkov, ktoré môžeme vynaložiť v prípade, že je našim cieľom dosiahnuť minimálne vyrovnaný rozpočet, prípadne rozpočet s pozitívnou bilanciou.

Ďalej je dôležité vytvorenie zoznamu všetkých výdavkov. Tu je ideálne prvotne vytvoriť zoznam fixných výdavkov ako pravidelné poplatky, splátky, doprava alebo energie a následne zoznam variabilných výdavkov ako strava alebo rôzne služby.

Nasleduje porovnanie príjmov a výdavkov. Ako už bolo spomenuté, dôležitým predpokladom je, aby sa tieto dve strany rozpočtu minimálne rovnali. V prípade vyšších príjmov vznikajú úspory. V opačnom prípade, teda ak výdavky prevyšujú príjmy, je nevyhnutné určité výdavkové položky obmedziť alebo zrušiť, pretože vzniká dlh. Ďalšou možnosťou je v takomto prípade určitým spôsobom zvýšiť príjmy a navýšiť tak príjmovú stranu rozpočtu, teda navýšiť maximálnu hranicu výdavkov.

V súvislosti s úpravou výdavkovej strany, jeden z posledných krokov zostavenia rozpočtu je rozdelenie výdavkov na nevyhnutné a vedľajšie. Redukcia výdavkov je spojená najmä so skupinou vedľajších výdavkov, ktoré je v prípade potreby nevyhnutné obmedziť, resp. zrušiť.

Posledným krokom je aktualizácia rozpočtu. Rozpočet a plánované výdavky môžu po určitej dobe stratiť svoju platnosť, čo je často dôsledkom výraznej zmeny na strane príjmov alebo fixných výdavkov. Ideálne je rozpočet aktualizovať na pravidelnej báze každých šesť mesiacov.

1.2.1. Pôžičky a úvery

V tejto podkapitole sa budeme venovať práve prípadu, keď výdavková strana prevyšuje tú príjmovú. Často sa stáva, že v takejto situácii je potrebné nájsť riešenie čo najrýchlejšie v prípade neodkladných výdavkov, pre krytie ktorých ale neexistuje dostatok finančných zdrojov. V tejto situácii jednotlivci často pristupujú k riešeniu prostredníctvom hotovostnej pôžičky. V takomto prípade je dôležité zodpovedne zhodnotiť a porovnať spoločnosti, ktoré majú byť potenciálnym zdrojom úveru. Medzi

aspekty, ktoré je potrebné zobrať do úvahy sú zmluvné podmienky, systém poplatkov a možných sankčných poplatkov v prípade nesplácania. Vhodné je aj oboznámenie sa s históriou konkrétnej spoločnosti na trhu, jej komunikáciou a verejnou prezentáciou. Prínosné môže byť aj zváženie pozitívnych skúseností blízkeho okolia s danou spoločnosťou.

Pred realizáciou hotovostnej pôžičky je ideálne zvážiť a pokúsiť sa o získanie spotrebného úveru z banky, ktorého cena, teda úroky sú často výrazne nižšie. V prípade, ak na krytie výdavkov nie je nevyhnutná hotovosť, je tu aj možnosť zváženia nákupu na splátky. Všetko závisí od porovnania ceny, tzn. úrokov, a účelu, teda o aký druh výdavku sa jedná.

1.2.2. Úspory

Tu platí nepísané pravidlo, ktoré hovorí, že úspory by mali tvoriť najmenej jednu desatinu z celkového príjmu. Toto pravidlo bolo zavedené Georgeom Clasonom, avšak podľa nášho názoru ideálne je samozrejme túto časť príjmu v rámci možností maximalizovať a neobmedzovať sa na teoretickú hladinu jednej desatiny. V prípade úspešnej tvorby úspor vzniká otázka, ako s nimi pracovať a ako ich čo najefektívnejšie využiť. V prípade menej skúseného spotrebiteľa je ideálne vyhľadať skúseného odborníka, ktorý je dôveryhodný a kompetentný pre poskytnutie hodnotnej rady v oblasti úspor a investícií.

Medzi dôvody pre tvorbu úspor patrí napríklad zabezpečenie budúcnosti v prípade núdze, zabezpečenie sa pre obdobie dôchodkového veku, rekonštrukcia bytu alebo domu, investície do vlastného vzdelania, vzdelania detí a podobne.

Na záver môžeme spomenúť prieskum Ústavu pre výskum verejnej mienky pri Štatistickom úrade SR, ktorého výsledkom bolo zistenie, že ľudia pri výbere peňažnej inštitúcie, v ktorej majú najväčšiu časť svojich úspor, sú najviac ovplyvnení bezpečnosťou vkladov aj za cenu nižších úspor, dostupnosťou finančnej inštitúcie v blízkosti bydliska, tradíciou a menom banky. Iba malá časť respondentov (5 %) bola ovplyvnená výškou úrokových sadzieb aj za cenu prípadného rizika.

2. POROVNANIE A ANALÝZA VÝSLEDKOV ODHADNUTÉHO A SKUTOČNE REALIZOVANÉHO ROZPOČTU

Ako bolo spomenuté, cieľom našej práce je prezentovať výsledky výskumu schopností študenta odhadnúť a plánovať svoje reálne mesačné výdavky. Predmetom tejto kapitoly je analýza údajov získaných výskumom na vybranej vzorke respondentov, postup a interpretácia výsledkov.

Údaje boli získané od vzorky 61 respondentov, teda zdrojom výskumu je 61 pozorovaní. Tieto údaje predstavovali mesačné príjmy a výdavky rozdelené do niekoľkých kategórií. Základné kategórie, medzi ktoré boli výdavky rozdelené sú: potraviny, oblečenie, vzdelanie, doprava, zdravie, poplatky, sporenie a iné. V prvej časti výskumu mali študenti rozdeliť sumu 900€ medzi dané kategórie podľa svojho najlepšieho odhadu. Následne si v mesiacoch marec a apríl 2016 viedli osobný rozpočet, kde na dennej báze evidovali príjmy a výdavky. Po rozdelení celej sumy, ktorá bola v daný mesiac k dispozícii, medzi jednotlivé kategórie, sme vypočítali aké percento z príjmu tvorili všetky výdavky spolu a tiež percentuálnu hodnotu zostatku, teda sumy, ktorá respondentovi ostala po odpočítaní všetkých výdavkov od príjmu za dané časové obdobie. Reálne rozpočty študentov sme porovnali s ich odhadom.

Vzhľadom na to, že cieľom bolo odhadnúť do akej miery sú respondenti, teda výskumná vzorka reprezentujúca študentov, schopní presne odhadnúť svoje mesačné výdavky, nevyhnutné bolo tiež údaje spracovať a realizovať niekoľko výpočtov vrátane grafického výstupu. Súčasťou výpočtov boli tiež percentuálne údaje vyjadrujúce počet respondentov, resp. percento hodnôt, ktoré boli v rámci konkrétnej kategórie nadhodnotených, ktoré boli v rámci kategórie podhodnotených a tiež aké percento hodnôt predstavovalo presný odhad.

Na záver tiež vyslovujeme všeobecný záver súvisiaci s výsledkami a návrh riešenia, za účelom zvýšenia presnosti v podobných finančných odhadoch.

2.1. Výsledky výskumu

Na grafe č.1 v prílohe 1 môžeme pozorovať výsledky, teda volatilitu rozdielu medzi odhadom a realitou vo výdavkoch, pre položku potraviny. Na prvý pohľad je zrejmé, že veľká časť pozorovaní predstavuje kladné hodnoty. Znamená to teda, že rozdiel medzi reálnou hodnotou konkrétneho výdavku a odhadnutou hodnotou je

kladný. Toto interpretujeme ako podhodnotený výdavok, teda odhad výdavku bol menší ako jeho skutočná hodnota, ktorá bola následne vypočítaná. Odhad na základe analýzy grafického zobrazenia sme tiež potvrdili výpočtom, ktorého výsledkom je hodnota 70,49 % odhadov výdavkov na potraviny, ktoré boli podhodnotený, 27,87 % odhadov, ktoré boli nadhodnotený a 1,64 % odhadov pre položku potraviny bolo presných.

V prípade oblečenia pozorujeme v priemere menšiu volatilitu, avšak nachádza sa tu niekoľko výrazne odľahlých kladných hodnôt. Štandardná odchýlka 9,27 % predstavuje teda menšiu volatilitu ako v prípade potravín, kde štandardná odchýlka bola 11,66 %. Znamená to, že túto položku študenti boli schopní v porovnaní s potravinami lepšie odhadnúť, avšak v niekoľkých prípadoch bol tento výdavok extrémne podhodnotený. Môžeme tu pozorovať 59,02 % prípadov, kedy boli výdavky podhodnotený, 39,34 % výdavkov ktoré boli nadhodnotený a opäť 1,64 % presných odhadov. Výsledky pre túto položku môžeme vidieť na grafe č.2 (príloha).

V prípade bývania boli odhady najmenej presné a volatilita vyjadrená štandardnou odchýlkou tu bola zo všetkých položiek výdavkov najväčšia, konkrétne 16,07 %. Medzi pozorovaniami sa nachádza aj jedna extrémna hodnota, kde podhodnotenie predstavovalo viac ako 55 %. Zaujímavosťou v prípade bývania je, že tu bolo väčšie percento nadhodnotených výdavkov ako podhodnotených. Pozorujeme tu 31,15 % prípadov, kedy boli výdavky podhodnotený, až 68,85 % prípadov svoje výdavky na bývanie nadhodnotilo a ani v jednom prípade odhad nebol presný. Výsledky môžeme pozorovať v prílohe na grafe č.3.

Na rozdiel od predchádzajúcich položiek, pri vzdelaní pozorujeme nízku volatilitu, čiže relatívnu presnosť pri odhade. Tento výsledok je ale možné vysvetliť aj tým, že na vzdelanie väčšina respondentov mala v rámci svojho plánovania vyhradenú relatívne malú časť svojho príjmu. Výsledok pre vzdelanie pozorujeme na grafe č.4. Presnosť odhadov bola potvrdená najmenšou volatilitou spomedzi všetkých položiek výdavkov a to 4,58 %. Pozorujeme 34,43 % podhodnotených odhadov, 57,38 % nadhodnotených odhadov a 8,20 % presne odhadnutých prípadov.

Pri doprave evidujeme štandardnú odchýlku 8,89 % s jedným výrazne podhodnoteným pozorovaním, ktoré predstavuje rozdiel približne 42 %. Môžeme tu pozorovať relatívne malý rozdiel medzi percentom nadhodnotených a percentom podhodnotených odhadov. Nadhodnotených bolo presne 57,38 %

prípadoch, podhodnotených bolo 42,62 % a presný nebol ani jeden odhad. Výsledky môžeme pozorovať na grafe č. 5.

Zdravie, podobne ako vzdelanie, je položka s nízkou volatilitou vyjadrenou štandardnou odchýlkou o veľkosti 4,94 %. Taktiež podobne ako v prípade vzdelania môžeme túto relatívnu presnosť pri odhade vysvetliť nízkymi absolútnymi hodnotami výdavkov pri jednotlivých pozorovaniach určených na zdravie. Pre zdravie bolo 37,70 % odhadov podhodnotených, 62,30 % nadhodnotených a ani jeden odhad nebol presný. Výsledky môžeme tiež vidieť na grafe č. 6.

Na grafe č.7 je znázornená volatilita odhadu poplatkov. Tu sú zahrnuté rôzne poplatky ako napríklad poplatky za telefón, internet a iné pravidelne platené položky a služby. Pozorujeme tu štandardnú odchýlku o veľkosti 8,15 % s jednou výrazne podhodnotenou hodnotou o veľkosti približne 39 %. Celkovo však môžeme konštatovať, že položka poplatky bola viac nadhodnocovaná ako podhodnocovaná. Výsledkom pre pomer podhodnotených odhadov je 32,79 %, kde pomer nadhodnotených odhadov je 67,30 % a ani jeden odhad nebol správny.

Medzi výdavkové položky sme zaradili aj sporenie. Táto položka predstavuje akýkoľvek druh pravidelného sporenia, teda prispievania si určitou sumou na sporiaci účet, prípadne využívanie rôznych bankových, finančných a investičných produktov. V tomto prípade je spotrebiteľ často povinný danou čiastkou pravidelne prispievať v prípade, že sa tak na začiatku rozhodol, preto to vo svojej podstate taktiež zaťažuje výdavkovú časť rozpočtu. V tomto prípade je tiež odlišná interpretácia výsledkov. Pri sledovaní grafu č.8 v prípade kladných hodnôt v zmysle interpretácie, tieto nepredstavujú podhodnotenie výdavku, ale naopak podhodnotenie úspory, teda respondent si za daný mesiac vyhradil na úspory viac ako predpokladal. Naopak v prípade záporných hodnôt, teda tam, kde rozdiel medzi realitou a odhadom je záporný, respondent vyhradil na úspory menšiu časť ako bol predpoklad. Štandardná odchýlka bola v tomto prípade 8,49 %. Zaujímavé je porovnanie nadhodnotených a podhodnotených odhadov. Výsledkom je 11,48 % nadhodnotených odhadov a 88,52 % podhodnotených odhadov. Tento výsledok interpretujeme tak, že až 88,52 % respondentov odhadlo svoje pravidelné úspory na vyššiu sumu ako bola realita. Na úspory si teda mesačne reálne vyčlenili menšiu sumu ako pôvodne plánovali. Opäť ani jeden odhad nebol presný.

Ostatné výdavky sú znázornené na grafe č.9. Štandardná odchýlka je 10,41 %. Evidujeme 83,61 % nadhodnotených odhadov, 14,75 % podhodnotených odhadov a 1,64 % odhadov bolo presných.

Na koniec môžeme na grafoch č.10 a č.11 pozorovať rozdiely v odhadoch všetkých výdavkov spolu a tiež v odhadoch konečného zostatku. Pri výdavkoch bol zistený pomer nadhodnotených odhadov dokopy 72,13 %, čo znamená, že tento pomer je totožný s pomerom podhodnotených odhadov zostatku. Interpretujeme to tak, že 72,13 % respondentov odhadlo menšie výdavky ako bola realita a naopak odhadli vyšší zostatok, ako vykázali skutočne. Podhodnotených odhadov pre výdavky a nadhodnotených odhadov pre zostatok bolo 19,67 % a presných odhadov bolo 8,20 %.

Vo väčšine prípadov študenti podhodnotili výdavky a v realite boli výdavky vyššie, tzn. nevedia plánovať svoje financie a pre danú skupinu respondentov môžeme povedať, že ich finančná gramotnosť je nízka vzhľadom na to, že ide o študentov ekonómie v 1. ročníku 2. stupňa. Je na mieste položiť si otázku, ako by na tom bola iná časť populácie? A aké sú možné nástroje na zvyšovanie finančnej gramotnosti?

Touto cestou by sme chceli poukázať na dôležitosť intenzívneho vzdelávania sa v danej oblasti za účelom dosiahnutia výrazne lepších výsledkov nie len študentov ale následne aj absolventov a ekonomicky aktívnych obyvateľov. Napriek tomu, že najlepšou cestou k získaniu lepších výsledkov sú reálne skúsenosti a kontakt s financiami a finančnými produktmi, pozitívny vplyv majú aj vzdelávacie aktivity, ktoré je možné realizovať v rámci študijných osnov na univerzitách prípadne prostredníctvom rôznych organizácií, ktoré sa danou problematikou zaoberajú.

Jedna z najvýznamnejších na Slovensku je určite Škola rodinných financií, ktorá vzdeláva lektorov, pri ktorých je predpoklad následného predávania informácií ďalším skupinám ľudí v rôznych komunitách a regiónoch. Výsledky pôsobenia tejto organizácie za 8 rokov môžeme pozorovať v prílohe č. 2. Škola rodinných financií je prvý komunitný projekt finančného vzdelávania na Slovensku s akreditáciou Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR. Vznikol v roku 2008 a pre odchod hlavného donora bol ukončený v roku 2016. Projekt vnášal do komunity nový rozmer a pohľad na financie. Absolvovaním kurzov si účastníci viac uvedomujú osobnú zodpovednosť za svoje finančné správanie. Sociálne znevýhodní občania a klienti krízového centra majú možnosť si uvedomiť, ako svojimi rozhodnutiami ovplyvňujú

svoju finančnú situáciu. Seminára sú organizované pre komunitu počas celého roka, je sprostredkovaný lektor, ktorý uskutoční bezplatné semináre v komunite. Seminára sú bezplatné a vzdelávanie prebieha podľa metodiky ŠRF. Obsah seminárov je podľa potrieb a záujmu účastníkov.

ZÁVER

Cieľom tejto práce bolo prezentovať výsledky výskumu schopností študenta odhadnúť a plánovať svoje reálne mesačné výdavky a najmä poukázať na rozdiely v odhadovaných a reálnych hodnotách jednotlivých výdavkov. Tento výskum bol realizovaný na študentoch. Z výsledkov práce môžeme konštatovať, že najväčšie komplikácie boli pri odhade výdavkov spojených so základnými potrebami ako potraviny a bývanie. Pomerne nepresne boli odhadnuté tiež mesačné úspory. Viac ako dve tretiny respondentov svoje výdavky podhodnotili, teda ich predpokladaná suma spojená s konkrétnou výdavkovou kategóriou bola nižšia ako suma reálna.

Dôležité je poznamenať, že k nepresnosti mohol prispieť aj fakt, že pri odhade dostali študenti fiktívny mesačný príjem 900 eur, kde v realite ich príjem dosahoval v priemere výrazne nižšiu sumu. Každopádne výsledky a postup výpočtov je matematicky a štatisticky korektný, nakoľko sme pre výskum použili relatívne percentuálne hodnoty a nie absolútne.

Nepresnosti môžu byť a predpokladáme, že z veľkej časti aj sú spôsobené nízkou finančnou gramotnosťou mladých ľudí a študentov. Podľa štúdie OECD realizovanej na vzorke dospelých ľudí vo veku od 18 do 79 rokov zo všetkých kontinentov sveta, v oblasti finančnej znalosti iba 56 % respondentov dosiahlo skóre aspoň 5 zo 7. Výsledky tejto štúdie môžeme pozorovať na grafe, ktorý je súčasťou prílohy 3. Najväčší problém v oblasti finančnej gramotnosti bol zistený práve v oblasti rozpočtovania, plánovania a výberu finančných produktov. Zo všetkých uchádzačov v priemere iba 60 % potvrdilo vedenie si osobného rozpočtu.

Jedným z možných riešení je kvalitné vzdelávanie v oblasti finančnej gramotnosti ako prevencia pred zadlžením a chudobou. Takéto vzdelávanie poskytovala napríklad aj Nadácia pre deti Slovenska v programe Škola rodinných financií, ktorého cieľom bolo zvýšiť finančnú gramotnosť a tým zlepšiť životnú úroveň účastníkov.

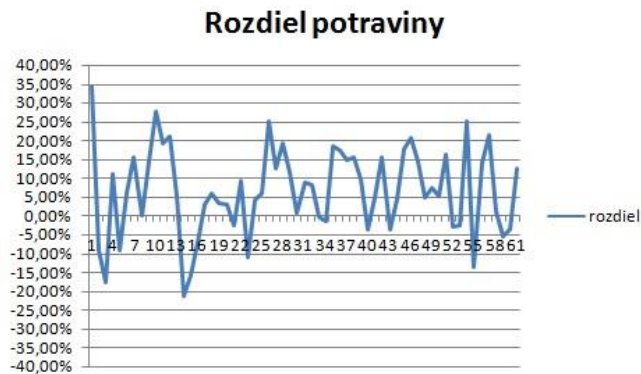
ZOZNAM POUŽITEJ LITERATÚRY

1. OECD. 2017. *OECD financial literacy study finds many adults struggle with money matters*. [online]. [cit. 2017-03-08].
Dostupné na internete:
<http://www.oecd.org/finance/oecd-financial-literacy-study-finds-many-adults-struggle-with-money-matters.htm>
2. HANKCIOVÁ, M., DORKOVÁ, V., DANKOVÁ, K., ŠKODA, P. 2013. *Metodika programu ŠRF 2013 : pracovný dokument*. Slovensko : Škola rodinných financií, 2013. 113 s.
3. CLASON, G. S. 2009. *Najbohatší muž v Babylone*. Eastone Books, 2009. 128 s.
ISBN: 9788081091056.
4. MINISTERSTVO ŠKOLSTVA, VEDY, VÝSKUMU A ŠPORTU SLOVENSKEJ REPUBLIKY. 2017. *Metodika pre zapracovanie a aplikáciu tém finančnej gramotnosti do školských vzdelávacích programov základných škôl a stredných škôl*. [online]. [cit. 2017-03-08].
Dostupné na internete:
<https://www.minedu.sk/metodika-pre-zapracovanie-a-aplikaciju-tem-financnej-gramotnosti-do-skolskych-vzdelavacich-programov-zakladnych-skol-a-strednych-skol/>
5. OECD. 2016. *Houshold Debt*. [online]. [cit. 2017-03-08].
Dostupné na internete:
<https://data.oecd.org/hha/household-debt.htm>

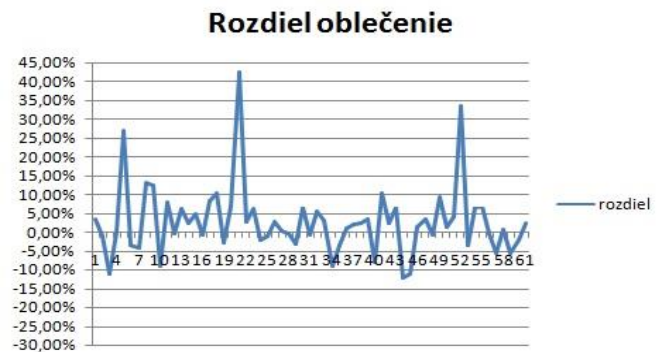
PRÍLOHY

Príloha 1 Grafický výstup volatility výdavkov (Prameň: Vlastné spracovanie)

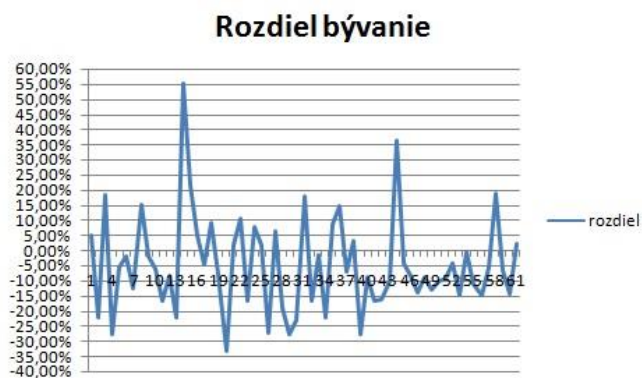
Graf 1 Potraviny

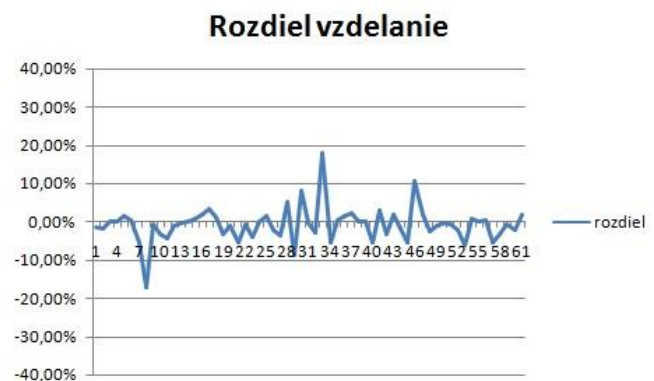
Graf 2 Oblečenie

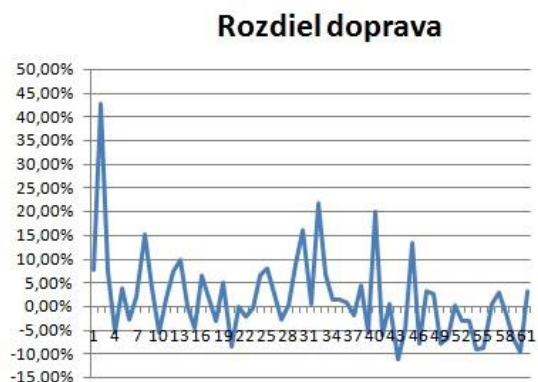
Graf 3 Bývanie

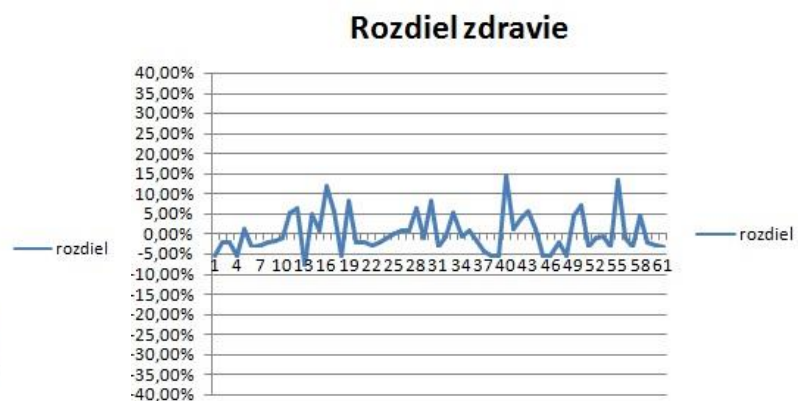
Graf 4 Vzdelanie

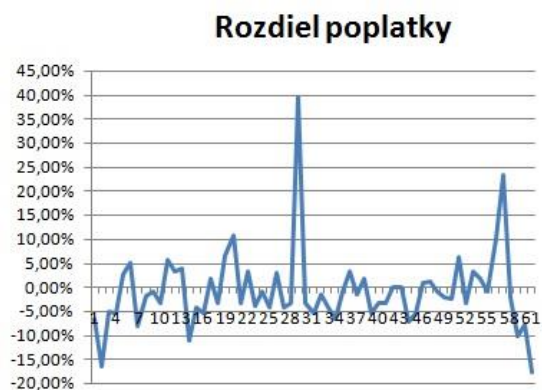
Graf 5 Doprava

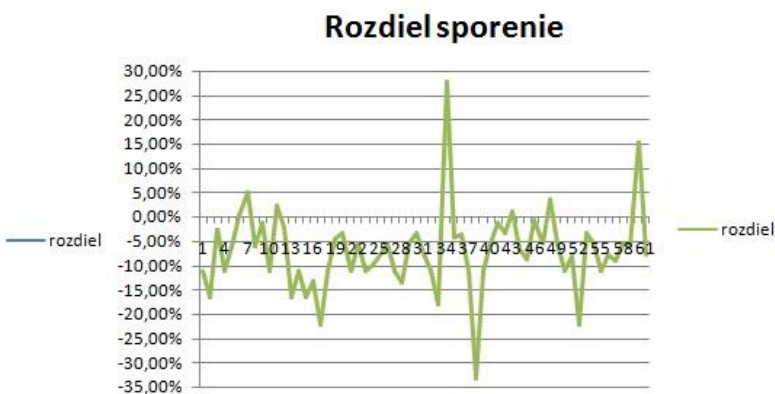
Graf 6 Zdravie

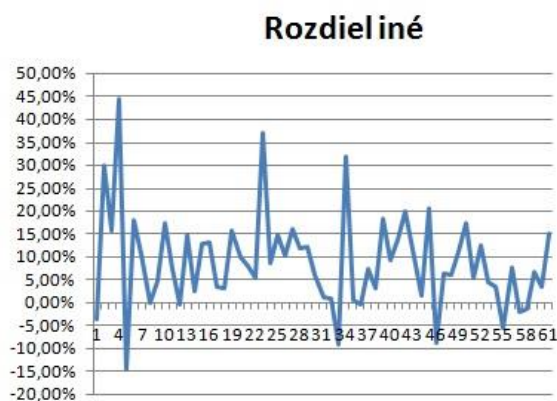
Graf 7. Poplatky

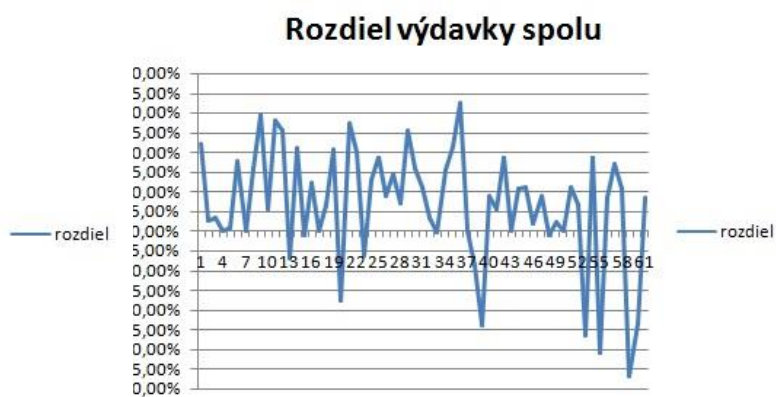
Graf 8. Sporenie

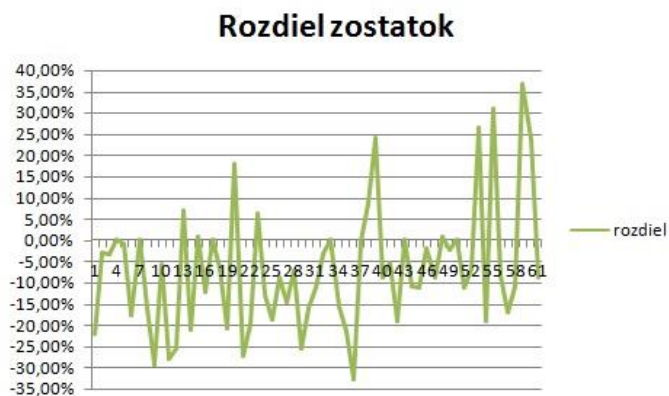
Graf 9. Iné

Graf 10. Výdavky spolu

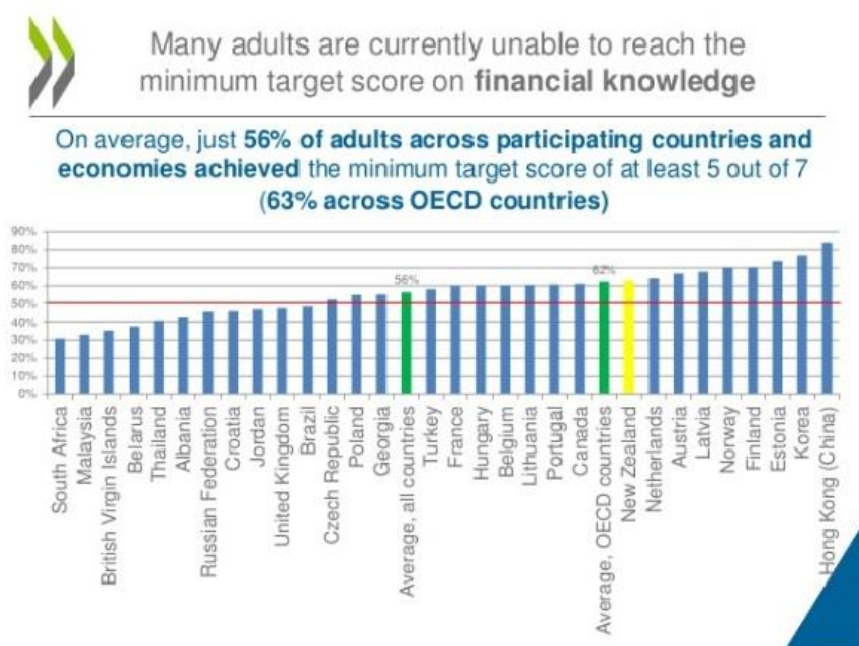
Graf 11. Zostatok

Príloha 2 Výsledky ŠRF za r. 2008 – 2016

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	SPOLU
Počet podporených projektov	12	35	19	23	26	24	21	23	23	206
Počet lektorov	12	9	23	24	13	13	12	13	13	132
Počet účastníkov	578	1 839	2 637	2276	2709	3534	3 578	3 615	2 608	23 374
Počet odučených hodín	242	850	1129	1257	1326	1400	1 520	1 621	1 327	10 672
Granty	5 380,00	22 364,40	22 452,85	21 706,00	22 541,92	30 888,99	22 541,00	22 630,00	22 912,98	193 418,14 €

Príloha 3 Percento dospelých v jednotlivých krajinách, ktorí dosiahli vo výskume OECD v oblasti finančnej gramotnosti minimálne skóre 5 zo 7

Príloha 4 Zadlženie domácností

